

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Pulsanti Adversario aperiunt Thomistæ, & assignant petita
discrimina,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

homine liberi arbitrij usus aliquis? Et tamen nuper libro contra Jansenianos Gallico idiomate scripto, cui titulus, *la conduite de l'Eglise*, inter Thomistas, & Calvinistas, quibus tota tertia parte Jansenium adjungit, decem & octo discrimina observat, & diligenter probat.

16. Relinquo ceteris ut de hac scribendi ratione, quam pene in re litteraria & Theologica, id est gravissima, ludam dixeris, quid libeat, aut quod res ipsa postulaverit, statuam; neminem sane existimo, quamlibet suis partibus additum, quin fateatur, gravissimam esse expostulandi causam, si qua unquam contigit, tandiu Theologorum vulgus, in re tanti momenti illudi: nam eruditorum hominum, qui res suis momenti metiuntur, & aqua lance librant, neminem arbitror, qui non aegre ferat, Thomistis inuri Calvinismi notam, ab his à quibus se pius purgati & vindicati sunt.

Dixerat quidam è nostris acuti & festivi ingenij, esse quòd Adversarij fortune gratulemur, cum nostra nedum sortis, sed & fidei arbitra fuerit. Dum Tolosa privatus in nos acueret stylium, eo iudice, eramus filij tenebrarum, heretici, Calviniste. Cum verò Regiam urbem & aulam attingit, ejus fortunam secuta est fides nostra, nec minimum mutata sententià, effecti sumus ex hereticis, & filiis tenebrarum, filij lucis, Catholici, Orthodoxi; non merito aut mutatione nostrà, que nulla fuit; imò nec gratià Christi, sed Annati. Etenim gratià Christi fidem non largitur, nisi cogitantibus, & volentibus; hujus verò, nos Fideles ex Novatoribus, non volentes, imò nec cogitantes, effecit.

17. Ego sanè ejusmodi salibus, qui de viro erudito & Religioso, non nihil fortè convitij & injuriæ respicerent, non mihi uti permitto. Sed ut veris agam, dissimulare non possum, quin id mihi semper gravissimum fuerit, eam scholam haresis accusari ab his qui probe sciant, & quod infra demonstrabo, nullam esse in orbe, ab erroribus Calvinii & Pelagij remotiorem. Belli ut video leges servantur in hoc litterario certamine, cum omni armorum genere, nec solà argumentorum vi, sed & qualibet arte pugnetur; quamvis non dubitem, alias postulare leges hoc belli genus, quò sola veritas quaeritur.

ARTICVLVS II.

Pulsanti Adversario aperiant Thomistae, & assignant petita discrimina.

18. L Vtherus & Calvinus duo præcipua antiqui draconis capita, inter varias quibus religionem omnem & fidem evertere conati sunt controversias, hanc etiam quàm liberum hominis arbitrium extinguere, procellam excitarunt; & ut olim D. Augustini temporibus, Adumetini Monachi, quos variis à se libris editis, gratiæ necessitatem, & efficacissimas ejus vires, ut admitterent, Augustinus coegerat; in hoc demum extremum declinarunt; ut negarent liberum hominis arbitrium posse cum efficaci gratià consistere, quos Augustinus præclarissimo illo libro de gratià & libero arbitrio convicit, & ad fidem, à qua errore, non animo, deflexerant, revocavit. Ita Novatores, quos aut inscitia, aut malitia, & retum novandarum cupido, adeo transverfos egit, ut invictam gratiæ necessitatem, cum flexibili voluntatis libertate componere, aut non valerent, aut non vellent; in idè extremum præcipites acti sunt, ut

A dixerint efficaciam gratiæ esse libertatis excidium. Pronuntiat Christus (inquit Calvinus) efficacem esse Spiritus sancti gratiam, quàm trahuntur ut necessario credant. His prorsus evertitur tota liberi arbitrij potestas, quam sibi somniant Papistæ. Et in libro contra Pighium: Ita efficaciter formari voluntatem nostram constituimus, ut Spiritus Sancti ductum sequatur necessario.

Verùm non omnem voluntatis libertatem Calvinus sustulit, aliquam etiam libens admisit, & ad suæ religionis fidem necessariam existimavit. Sustulit eam quam vocant indifferentiæ libertatem, & quæ determinationem ad unum per modum naturæ excludit; eam verò libertatem quàm voluntas sponte agit suà, sive spontaneitatem, quæ solam immunitatem à violentiâ & coactione importat; eam, inquam, in voluntate mota & excitata per gratiam efficacem, & admisit, & postulavit. Nam in Antidoto ad canonem 5, sessionis 6, hæc scribit: Quid ergo sibi vult Augustinus, cum de libertate voluntatis loquitur? nempe quod toties repetit, non cogi homines invicta Dei gratiâ, sed voluntarios regi, ut sponte pareant ac sequantur. Et libro 2. in Pighium, editionis tertie Genevensis. Si coactioni (inquit) opponitur libertas, liberum esse arbitrium, & fatcor, & constanter assevero, ac pro Hæretico habeo, si quis secus sentiat: si hoc inquam sensu liberum vocetur, quòd non cogatur, aut violenter trahatur, sed sponte trahatur suâ, nihil moror. Non negat ergo Calvinus in nobis rationem voluntarij, seu spontanei, sub tractu & motione efficaci divinæ gratiæ, sed tantum indifferentiam actua-

lem, seu absolutam dissentendi ac resistendi potentiam. Hanc enim non solum rejicere, sed detestari etiam se dicit in responsione ad primum articulum de occulta Dei providentiâ, ubi hæc scribit: Quòd de absoluta potestate nugantur Scholastici, non solum repudio, sed etiam detestor. Unde Joannes Scaphius, famosus Calvinista, hanc esse totius Calvinisticæ sectæ opinionem, ac præcipuum controversiæ punctum, quò in materia de gratiâ & libero arbitrio Calvinistæ differunt à Pontificiis, contendit in libello cui titulus est, *Tractatus de misero hominis statu sub peccato*. Nam lib. 2. de libero arbitrio cap. 1. sic ait: Differimus à Pontificiis. Illi ad liberum arbitrium constituendum aiunt requiri non tantum libertatem à coactione, sed etiam à necessitate. Nos verò dicimus, necessitatem in agendo, liberum arbitrium non tollere. Et cap. 3. Status controversiæ inter nos & Pontificios est, sine homo post lapsum verè liberi arbitrij in iis rebus quæ pertinent ad salutem; & quamvis nihil possit sine auxilio gratiæ, tamen per gratiam præventivam excitatus, & à Deo adjutus, ita valeat operari, ut possit non operari? Affirmativam partem inveniunt Bellarminus & Concilium Tridentinum sess. 6. can. 4. &c. Nos verò dicimus in homine post lapsum, Deum ita efficaciter agere, & voluntatem flectere, ut hominis voluntas, Deum conversionem hominis volentem & operantem non sequi non possit, licet non coactè, sed sponte sequatur.

Idem videre est apud Molinæum in anatome Arminianismi, ubi indifferentiâ liberæ voluntatis agnoscit in actionibus civilibus, item in honestis honestate civili, atque etiam in observatione Ecclesiasticæ disciplinæ: in actionibus verò malis, & in his bonis quæ ad vitam pertinent æternam, libertatem arbitrij eatenus salvat, quòd homines, est o necessario agant, agunt tamen cum ratione & iudicio

& iudicio, & sine necessitate coactionis; item sine necessitate physica, qualis est gravium & levium ad proprios motus. Idem docet in libro Gallico idioma scripto, cui titulus est, *Le bouclier de la Foy*, art. 9.

21. Subscribunt etiam alij Calvinistæ, ut Chamierus, Tomo 3. libro 2. cap. 1. David Pareus libro 5. de gratia & libero arbitrio cap. 4. Beza in libello quaestionum & responsonum Christianarum, editionis 3. Genevensis, anni 1576. pagina 600. ubi quaerenti Cathecumeno: *Vis igitur non repugnare libertati necessitate agendi?* Respondet, *Aperius dico, non necessitate, sed coactione demum tolli libertatem & contingentiam.*

22. Secundus error superioris affinis, & ab eo ut à fonte rivulus manans, in eo situs est, quòd Calvinus negaverit voluntatem hominis, in salutis suae negotio, excitanti & operanti Deo liberè cooperari. Impium hoc dogma tueretur libro 2. Instit. cap. 3. ubi & Catholicos ridet, quòd liberi arbitrij cum gratia concursum, ex hoc Sancti Pauli loco confirmant: *Plus omnibus laboravi, non ego, sed gratia Dei mecum.* Quem in errorem inductos fuisse ait ex praepostera versione, in qua graeci articuli vis omissa fuit, quæ si exprimitur, hunc sensum efficit: *Non ego, sed gratia Dei, quæ mihi aderat.* Qua de re pluribus agit in Commentariis ad hunc S. Pauli locum.

23. Item libro 9. Instit. cap. 29. apud Stapletonium in antidoto, ad Rom. 9. hæc scribit: *Verè hic locum habet illud Pauli: Non est volentis neque currentis &c. non quomodo id vulgo accipiunt, qui inter Dei gratiam, hominisque voluntatem ac cursum partivunt. Exponunt enim desiderium hominis, ac conatum nihil per se quidem habere momenti, nisi Dei gratiâ prosperentur, sed cum adjuvantur, illius benedictione habere suas quoque partes in comparanda salute contendunt. Quorum cavillum Augustini verbis refellere, quam meis malo. Si enim nihil aliud voluit Apostolus, nisi non esse solius volentis, aut currentis, nisi adsit Misericors Dominus; retorquere è converso licebit, non solius esse misericordiae Dei, nisi adsit voluntas & cursus; quod si aperit impium est, non dubitemus, Apostolum omnia misericordiae Domini donare, nostris autem voluntatibus aut studiis nihil relinquere.* Itaq; Calvinianum assertum est, omnia bona opera ita, Dei gratiâ movente & applicante, procedere, ut liberum arbitrium etiam motum & applicatum à gratia, nihil omnino operetur, nec divina gratiâ cooperetur. Unde sicut dogma Pelagianum est, totum tribuere libero arbitrio, & nihil gratiæ: ita & Calvinii error est, totum gratiæ tribuere, & nihil libero arbitrio relinquere.

Hunc & præcedentem Calvinii errorem proficit Tridentinum, sess. 6. can. 4. his verbis: *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti & vocanti quò ad obtinendam justificationis gratiam se disponat & præparet, neque posse dissentire si velit, sed veluti inanime quoddam, nihil omnino agere, merèque passivè se habere, anathema sit.*

24. His ita breviter prælatis, facillimum erit pulsanti Adversario respondere, ac petita assignare discrimina. Primum igitur, ac potissimum, & quod est cæterorum fundamentum, jam ex dictis constat. Calvinus enim, & rigidi quos vocant Calvinistæ, docent divina prædefiniētis aut prædestinantis Dei decreta, & adjuvantis gratiæ auxilia, ita esse efficacia, ut indifferentiam omnem humanæ voluntatis absorbeant, impostaque inelucta-

Tom. I.

A bili consentiendi necessitate, proximam dissentiendi potentiam consumant, solâ spontaneitate, seu immunitate à coactione, relicta. Thomistæ verò, quibus nullum est cum errore commercium, decreta & auxilia, quantumvis prædeterminantia, cum actuali indifferentia voluntatis, & dissentiendi potentia, ita componunt, ut hæc duo semper inter se conjungantur, gratia in voluntate, & in eadem voluntate sub gratia constituta, sufficiens non consentiendi potestas. Nec dubitant, quin hic sit verus Tridentini sensus, in his verbis, *potest dissentire si velit.* Hoc discrimen de verbo ad verbum ab Adversario desumptum, locis supra citatis, minimè ab ipso negari poterit, nisi & seipsum, & suam doctrinam abnegare velit.

B Thomistæ itaque in voluntate creata indifferentiam aliquam mediam agnoscunt inter strictam Calvinii necessitatem, & indifferentiam vagam, & effrænam Pelagij, nempe indifferentiam determinatione gratiæ temperatam: veritas enim, ut virtus, medium tenet, & inter duos errores, ut inter duos latrones Christus, pendet. Nam necessitas Calvinii, ita voluntatem ad unum constringit, ut nullam ad oppositum potentiam relinquat. Indifferentia verò Pelagij, ita effrænam voluntatem relinquit, ut nec ipsi Deo velit subijci, sed ita, ut sic dixerim, delicatula sit, ut nec ab ipso Deo tangi se sinat, & exclusa efficacis gratiæ motione, libertatis suæ jura, ut rectè dixit Augustinus, non nisi penè sacrilegio, & summa in divinam providentiam injuriâ, posse servare se putet, & audaci voce dicat, *non serviam.*

C Inter hos duos scopulos navigans indifferentia Thomistarum temperata, & à Calvinii, & à Pelagij erroribus longè recedit. Non tollit enim à voluntate creata absolutam dissentiendi potentiam, sicut inducta à Calvinio ineluctabilis operandi necessitas; non excludit etiam divinæ motionis, & efficacis gratiæ necessitatem, ut sacrilega Pelagij indifferentia; sed suavi quadam subjectione ad Deum, cui parere est summa libertas, ut ad primum liberum, & primum totius libertatis creatæ principium, temperatur. Quo fit ut Calvinus Deo tyrannicum ac violentum, Pelagius civile tantum & politicum, Thomistæ monarchicum ac regale dominium tribuant, quò Deum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quàm homines ipsi habeant, cum Augustino profitentur.

D Alterum, & à superiori non omnino alienum, quod Thomistæ à Calvinio distinguit discrimen, petitur ex diversa sensus compositi & divisi intelligentia. Cum enim Hæretici divina decreta & auxilia, tantam, adeoque rigidam efficaciam habere putent, rejectâ omni voluntatis indifferentiâ, ita dissentiendi potentiam constringunt, ut non possit dissentire si velit, necessariâ ex eo errore consecutione deducunt; distinctionem sensus compositi & divisi, ita esse accipiendam, ut voluntatem non posse Deo moventi dissentire in sensu composito, sed tantum in sensu diviso, significet, voluntatem carere dissentiendi potentiâ, quandiu adest & perseverat divina motio in anima, hanc dissentiendi potentiam excludens; vel ut loquitur impius Lutherus in libro de servo arbitrio, *Donec durat Spiritus & gratia Dei in homine, sed solum quando illa abierit, vel abcesserit.* Vel ut ait Vincentius Lenis in Epistola Prodroma ad Petavium, *excusâ prædeterminatione, non retentiâ.* Quasi verò tunc possit gratiâ reverâ dissentire, cum abest, & mo-

V u

noni gratia resistere, cum nec etiam à gratia tangitur. Thomista verò, cum velint divina decreta & auxilia, ita regere voluntatem, ut potestatem, resistendi, seu dissentendi, non adimant; & ad sua principia consentaneè, & ad rectam fidem verissimè asserunt, voluntatem non posse Deo moventi dissentire in sensu composito, sed tantum in sensu diviso, denotare, quòd quamvis actualis dissensus cum divina motione (utpote ab intrinseco efficaci, & infallibiliter inferente assensum) conjungi & componi nequeat: voluntas tamen, etiam ut gratia subest, ab eaque movetur, atque ad agendum applicatur, retinet absolutam dissentendi potentiam. Nam ut ait S. Prosper libro 2. de vocatione Gentium cap. 27. *Deus ad obediendum sibi, ipsum velle sic donat, ut etiam à perseverantibus illam mutabilitatem que potest nolle non auferat.* Vel ut scribit S. Thomas quaest. 23. de verit. art. 5. ad 3. *Quamvis non esse effectus divinae voluntatis non possit simul stare cum divina voluntate; tamen potentia desicendi effectum divinae voluntatis, simul stat cum divina voluntate: non enim sunt ista impossibilia. Deus vult istum salvari, & iste potest damnari, sed ista sunt impossibilia, Deus vult istum salvari, & iste damnatur.*

27. Hoc Thomistica doctrina à Calviniana discrimen, passim exponunt Thomista, praesertim Bannez & Alvarez, duo praecipui physicae praedeterminationis, & gratiae per se efficaci defensores. Primus enim 1. p. quaest. 14. art. 1. dubio ultimo, sic praefatam distinctionem sensus compositi & divisi explicat: *Necessitas in sensu composito non est accipienda in illo sensu, quòd stante scientia Dei de Antichristo futuro, nulla maneat contingentia in causis que producturae sunt Antichristum, sed sint totaliter determinate ab ipsa scientia Dei, ut necessario producant Antichristum in tempore à Deo disposito: hic enim sensus est falsissimus, ET CONTRA FIDEM.* Secundus verò

Num. 34. lib. 2. responsionum cap. 1. *Sensus compositus (inquit) non est ille qui in argumento insinuat, quòd videlicet quando gratia efficax est in voluntate, non possit voluntas non agere actum illum ad quem determinatur; ablatà verò motione, possit non agere: HIC ENIM SENSUS CONFICTVS EVIT*

Num. 9. A CALVINO. Et iterum cap. 4. dicit, *Calvinus in eo deceptus est, quia putavit illam propositionem (liberum arbitrium motum à Deo gratia efficaci, non potest dissentire in sensu composito) nihil aliud significare, nisi quòd postquam iam gratia efficax in voluntate posita est, non possit liberum arbitrium dissentire ac refragari, ablatà verò motione possit. Et in hac significatione accipere videntur sensum compositum, qui nostram sententiam impugnant. Nos autem aliter intelligendum esse compositum sensum illius propositionis contendimus. Non enim per illam significatur, quòd quando est motio efficax in homine, tunc non possit dissentire, aut refragari, ablatà verò motione possit. Si enim hoc semel concederetur, absque dubio everteretur libertas arbitrii, nec posset per distinctionem illam sensus compositi & divisi, ejusdem arbitrii libertas concordari cum decreto absoluto voluntatis divinae praedeterminantis omnes actus bonos futuros, nec cum efficacia auxilii praeparantis gratiae. Sensus ergo legitimus illius propositionis in sensu composito accepta est: hac duo simul esse impossibilia, quòd nimirum auxilium efficax ad consentiendum sit in homine, & homo dissentiat. Quis ergo nisi sponte caecus, non videat doctrinam*

A Thomisticam toto caelo à Calviniana differre? Admitte-ne Calvinus legitimam hanc, quam ex Alvarez expendimus, sensus compositi & divisi distinctionem, quà unà SS. Patres & Theologi usi sunt ad conciliandam libertatem & contingentiam, cum praesentia Dei & efficacia divinorum decretorum? Voluit-ne, aut potuit capere, sensum compositum jungere actum actui, divinum autem jungere actum potentiae ad oppositum? Nonne dixit in Antidoto super 4. Canonem sessionis 6. hanc interpretationem esse *Sophistarum inventum?*

Hac duo Thomistica doctrina à Calviniana discrimina, adeo manifesta sunt, ut nec ipse Adversarius dissimulare potuerit: nam in libro quem edidit de libertate incoacta pagina 226. utramque differentiam his verbis expressit. *Quem invenient Ianfeniani inter Thomistas, qui dixerit voluntatem divinam gratiam praedeterminatam, carere proximam ad dissentendum potentiam? Quem dabunt qui distinctionem sensus compositi & divisi interpretetur, ut sensus sit voluntatem à Deo motam posse dissentire, quando illa motio aberit, & advenierit alia? Quem ergo invenies pariter inter Thomistas, qui Calvinò & rigidioribus Calvinistis consentiat? Quem dabis qui à definitione Tridentini, quà dicitur liberum arbitrium à Deo motum posse dissentire si velit, aliquid deleri cupiat? Quem reperies qui solo modo loquendi, seu in usu tantum vocum (ut tuo verbo utar) à Calvinò differat, eadem existente amborum sententia?*

Tertium discrimen, etiam ex dictis apertum est, consistit enim in hoc quòd Calvinus & rigidiores Calvinista, negant voluntatem nostram in salutis negotio libere Deo cooperari, Thomista verò hanc liberam cooperationem admittunt; eamque volent esse effectum divinae gratiae, liberum arbitrium applicantis, ac facientis ut libere Deo cooperetur, juxta illud Augustini super Psalm. 77. *Deus cooperatorem sibi facit hominis spiritum in opere bonorum factorum, & istud D. Bernardi in libro de libero arbitrio, versus finem, Deus & voluntatem applicat operi, & opus explicat voluntati.* Idipsum diserte docuit olim Capreolus, antiquissimus Thomista, imò & Thomistarum princeps. Nam in 2. sent. dist. 28. quaest. 1. art. 3. ad 12. haec scripsit: *Non solum juvat nos Deus ab bonum velle, partialiter efficiendo, sed etiam quodam modo speciali, faciendo ipsam voluntatem partialiter concurrere: ita quòd ipsa voluntas partialiter concusat, applicata, & quasi instrumentaliter mota à Deo, ad sic partialiter concusandum.*

Constat itaque ex haecenus dictis, tria ex Thomistica libertatis tabella, Calvinum delevisse lineamenta; scilicet actuale voluntatis indifferentiam, seu absolutam dissentendi potentiam; veram & legitimam sensus compositi & divisi interpretationem; & liberam in salutis negotio voluntatis nostrae cooperationem. Addunt aliqui, nec immerito, etiam indifferentiam objectivam judicij Calvinum sustulisse, saltem implicite, virtualiter, & argutive, ut aiunt. Cum enim indifferentia judicij regula sit liberae operationis, & proxima radix indifferentiae voluntatis, hac indifferentia voluntatis sublata, illa pariter judicij indifferentia, argutive saltem, & per locum extrinsecum tollitur; unde in motibus primò primis, ac purè spontaneis, & non liberis, nulla praesupponitur in intellectu indifferentia

objectiva iudicij. Imò eam expressè negare videtur Calvinus libro 2. institut. cap. 1. ubi indicat necessitatem peccandi in nobis, illi similem quæ viget in Dæmonibus, vel in Deo se amante. At certum est neque in Deo iudicij indifferentiam præire suæ bonitatis amori, nec in Dæmone antecedere odium Dei ipsum torquentis. Ait etiam capite 4. voluntatem nostram moveri à Deo, sicut equus movetur à fessore: quò etiam exemplò, ab homine moto per gratiam, indifferentiam objectivam iudicij excludere videtur. Unicuique ergo, quod ut primum & rude aliis supponitur, in libertatis Thomistice tabella, reliquit Calvinus lineamentum, spontaneitatem scilicet, seu immunitatem à violentia & coactione, quam (ut supra ostendimus) in voluntate mota & excitata gratià efficaci non negavit.

ARTICVLVS III.

Aliud discrimen à Patre Lemos adductum, refertur, & ab Adversarij censura & impugnatione vindicatur.

31. **P**ostquam Adversarius §. 3. num. 111. Thomistica libertatis tabellam infidà manu expressit, omisrà actuali voluntatis indifferentià, seu absolutà dissentienti, vel non agendi potentià, quam ad veram humanorum actuum libertatem necessariam Thomistæ postulant; & postea quam ibidem interrogavit, quid ex illa tabella Calvinus delevisset? cui postulationi jam satis respondimus; numero sequenti refert quæ olim Pater Lemos in Congregatione de Auxiliis, coram Summo Pontifice Clemente VIII. dum hæc causa disceptaretur disseruit (errasse scilicet Calvinum, quòd non distinxerit necessitatem consequentis, quæ libertatem perimit, à necessitate consequentiæ, quâ nihil veræ libertati deperit) subditque, Calvinum hujus controversiæ iudicem vocans, Audiamus igitur Calvinum 2. inst. cap. 16. f. 9. *Interea quod statuit Deus, sic necesse est evenire, ut tamen neque precisè neque suapte naturà necessarium sit. Exemplum in Christi ossibus familiare occurrit. Cum induerit corpus nostro simile, fragilia fuisse ejus ossa, nemo sanus negabit, quæ tamen frangi fuit impossibile. Vnde iterum videmus, non remerè in scholis inventas fuisse distinctiones de necessitate secundum quid & absolutà, item consequentis & consequentiæ. En (inquit) ut Calvinus & distinctionem illam cognoscit quâ se Adversarij salvos putant, & juxta illam docet divinum decretum non insinuere necessitatem consequentis in actionem ex eo secutam, sed tantum necessitatem consequentiæ. Quæ doctrina, quomodo differat ab Adversariorum doctrina, in hunc modum argumentando querimus.*

Necessitas consequentiæ, quæ excludit necessitatem consequentis, est necessitas non destruens, sed servans libertatem, ut loquitur P. Lemos: Necessitas quam Calvinus ex Dei decreto in nostras actiones derivari putat, est necessitas consequentiæ, quæ necessitatem consequentis excludit, ut jam visum est: Ergo necessitas quam Calvinus derivari putat in nostras actiones ex Dei decreto, non est destruens, sed servans potius libertatem.

32. Antequam huic argumento respondeam, Lectorem præmonitum velim, verba illa quæ ex Calvinò refert Adversarius, eo loco quem ad marginem citat, nempe 2. instit. cap. 16. f. 9.

Tom. I.

A minimè haberi, sed Calvinum ibi de re omnino diversa loqui, nimirum de descensu animæ Christi ad inferos. Unde verisimile est, Adversarium oculis alienis legisse Calvinum, aut usum fuisse illis perspicilliis, quibus videntur ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt. Neque enim dici potest esse errorem Typographi Tolofani, cum eadem citatio marginalis, in editione Parisiensi, ab Authore revisa & recognita, reperiatur.

Hoc præmissò, & dato verba illa alibi reperiri, non erit difficile argumento occurrere; promptissima enim est defensio in ea causâ, quæ Thomistas cum Ecclesiâ Patribus, ac Conciliis, ita conjungit, ut necesse fuerit, si hæc sententia censurâ digna sit, eadem cum Thomistis Patres censurâ notari. Priusquàm igitur hoc argumentum diluamus, ostendendum est breviter, distinctionem hanc necessitatis absolutæ & hypotheticæ, seu consequentis & consequentiæ, ita esse celebrem, & perantiquam, ut à Conciliis, SS. Patribus, & Ecclesiæ Doctoribus, nec non antiquissimis Scholasticis, & Canonistis, ad explicandam concordiam nostræ libertatis cum divina præscientia, providentiâ, & prædestinatione, frequenter usurpata fuerit: quò fit, ut si valeret Adversarij argumentatio, aut esset Calvinus cum Patribus absolvendus, aut essent cum Calvino Patres proscribendi; liceatque ea Augustini verba quibus Julianum alloquitur, contra Adversarium usurpare: *Ostendam prius quantis & qualibus Ecclesiæ Catholicæ Doctoribus, nomine Martinianorum (& Calvinistarum) intolerabilem facere non cuncteris injuriam, & cum me appetis, in quos tua tela jaculeris &c.*

34. Occurrit ergo primò Concilium Colonienfe, quod contra Lutheranos celebratum fuit anno 1536. Illud enim non aliter contra illos Hæreticos, divinam præscientiam, & prædestinationem, cum humanorum actuum libertate conciliat, quàm hac celebri distinctione necessitatis absolutæ & hypotheticæ, seu consequentiæ & consequentis, ut videri potest in Enchiridio Christianæ institutionis, de Sacramento penitentia, ubi hanc distinctionem tradit & exponit, his verbis: *Duplex est necessitas, absolutà, quam vocamus necessitatem consequentis; veluti necesse est Deum esse, hominem esse animal rationale mortale, nam hæc aliter se habere nequaquam possunt. Alia est necessitas consequentiæ, quæ necessario evenire dicimus, non quæ suâ naturâ necessaria sunt, sed necessario sequuntur, propter præcedentes causas. Et per hanc distinctionem conciliat præscientiam & providentiâ Dei, cum libero arbitrio.*

Eadem distinctione utitur D. Augustinus, ut constat ex canone Nabuchodonozor, alias *vasis iræ*, §. *quamvis*, 23. quæst. 4. junctâ Glossâ ibidem. In ipso enim textu refert Gratianus ex Augustino, distinctionem necessitatis absolute seu simplicis, & necessitatis conditionatæ, quæ est eadem ac distinctio necessitatis consequentis & consequentiæ. Verba textûs sunt: *Quamvis convenienter dicatur, si hæc prædestinata sunt, vel præscita, necessario evenient: non tamen ideo absolute verum est necessario evenient quæ prædestinata sunt vel præscita: quia hæc necessitas refertur ad rerum eventum, ibi ad intuitum divina præscientia. Vnde juxta Augustinum, dua sunt necessitates, simplex una, veluti quæ necesse est omnes homines esse mortales: altera conditionis, ut si quem ambulare quis scit, eum ambulare necesse est.*

Vu ij